

УДК 364.044:303.01

Серга Т.О.

канд. соц. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ВІЙСЬКОВА СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК АКТУАЛЬНИЙ НАПРЯМОК СУЧАСНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

Після початку повномасштабного вторгнення Російської федерації на територію України та початку військових дій, масштабно зросли виклики щодо соціального балансу в нашому суспільстві. Соціальна робота, як практична діяльність, спрямована на реалізацію соціальної політики держави щодо боротьби з усіма видами соціальних ризиків, наразі потребує значного розширення та трансформації. Сучасні умови вимагають розуміння її як своєрідного спеціалізованого виду соціальної діяльності, що допомагає

знайти шлях до повноцінної допомоги, духовного оздоровлення тих, хто має відношення до війська та потребує соціального захисту.

Аналізуючи актуальний інформаційний простір, не можна не помітити, що в Україні відбувається активізація військової соціальної роботи, яка складається з багатьох напрямків. Це й велике розширення громадських ініціатив, волонтерської діяльності в кожному регіоні країни, й всіляка допомога міжнародних організацій та особисто іноземних громадян, це й діяльність державних органів влади по лінії міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій, міністерства у справах ветеранів, міністерства соціальної політики та ін. Питаннями соціальної допомоги та захисту займаються й соціальні служби, що підпорядковуються органам місцевого самоврядування, й благодійні та релігійні організації тощо.

Така цілком необхідна зараз активізація цього напрямку практичної соціальної роботи потребує осмислення, систематизації, розробки нових методологічних та технологічних підходів з боку науки. І дійсно, з'явилися статті в спеціальних виданнях, наукові доробки, перші дисертаційні дослідження і т.ін. Однак, формування та розвиток цієї галузі – найближче майбутнє вітчизняної науки та практики.

До речі треба зауважити, що дослідники розрізняють поняття «військова соціальна робота» і «військово-соціальна робота».

На зараз можна констатувати, що військова соціальна робота органічно, як підсистема, входить до загальної системи соціальної роботи і бере її за основу. Військову соціальну роботу, як і взагалі соціальну роботу, доречно розглядати з кількох позицій: 1) це своєрідна форма людської діяльності – вона стосується саме людини, життя якої певним чином торкається війська; 2) це наука про закономірності військової соціальної роботи, її методи, принципи, технології; це наука, що висвітлює практично-перетворювальну благодійну практику у площині військового соціуму; 3) це навчальна дисципліна, що, ґрунтуючись на положеннях теорії соціальної роботи, своїм змістом показує особливості практики соціального обслуговування у військовому соціальному середовищі [1].

Формування військової соціальної роботи – процес, безумовно, тривалий, він включає певні національні традиції, відповідний міжнародний досвід, креативність сучасного суспільства. Пріоритет в цій справі належить безумовно державним установам, насамперед, військовим органам управління [2].

Так, активно формуються й технології військово-соціальної роботи. Це технології соціальної підтримки, допомоги, самопомоги військовослужбовцям з метою підтримання їхнього бойового духу, морально-психологічного стану, необхідного для виконання службово-

бойових завдань, адаптації, соціальної профілактики, реабілітації після служби чи поранень, забезпечення реалізації прав і свобод, виконання військових обов'язків. Технології військово-соціальної роботи є інструментом відомчої турботи з військовослужбовцями.

Виділяють технології військово-соціальної роботи в мирний час і в бойових умовах. До перших належать: технологія критичного мислення, фасилітації, особистісно-орієнтована, педагогіки ненасильства, педагогічної підтримки, рівний-рівному, педагогіка співробітництва тощо. До других належать: технології втручання, адаптації, соціальної реабілітації, супроводу, які вимагають тривалого часу чи екстрених заходів щодо вирішення проблем військовослужбовців.

Тобто можна зробити висновок, що теоретичними основами соціальної роботи з військовослужбовцями є спектр теорій філософії, історичний, порівняльний, політичний, загальнонаукові, конкретно-наукові підходи, підходи соціальної роботи, в той час як теоретичними основами військово-соціальної роботи є комплекс теорій державного управління, воєнної науки, філософії війни та миру, соціології військових колективів, соціальної політики щодо військовослужбовців, теорії права, прав людини тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Савицький В.І. До питання про предмет військової соціальної роботи. URL : <http://socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2012/1/20.pdf>.
2. Давидова О., Нагірняк М. Основи військової соціальної роботи в Україні. Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених, 9 листопада 2022 р.; [за ред.: Нагірняка М.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД. 2022. С. 20–26.